

Brexit en het *true and fair view*-beginsel

Ruud G.A. Vergoossen

Het was een schok voor de Europese Unie en de rest van de wereld toen bleek dat de Britten in een referendum in meerderheid voor een Brexit hadden gestemd en dat als gevolg daarvan het Verenigd Koninkrijk zijn lidmaatschap van de Europese Unie zal beëindigen. In de media wordt uitgebreid gediscussieerd over de mogelijk ingrijpende economische en politieke consequenties van een Brexit. Het gaat dan over zaken als de verzwakking van het Britse pond en de Euro, de rem op de economische groei in het Verenigd Koninkrijk en de Europese Unie, handelsbarrières die worden opgeworpen, de inperking van het vrije verkeer van personen, Schotland dat zich wil losmaken van het Verenigd Koninkrijk om lid van de Europese Unie te kunnen blijven, Spanje dat een dergelijk lidmaatschap zal blokkeren om geen precedent te scheppen voor Catalonië, de roep om een Nexit, Frexit, Spexit, Grexit en ga zo maar door.

Maar wat zijn de mogelijke gevolgen van een vertrek van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie voor de externe financiële verslaggeving? Minder sexy en wellicht ook minder vergaand dan de eerdergenoemde issues, maar desalniettemin relevant om bij stil te staan.

Voor de korte termijn detecteer ik een tweetal effecten van een Brexit. Op de eerste plaats kan een Nederlandse rechtspersoon die onderdeel is van een Brits concern op grond van de internationale vertakking van de groep haar eigen jaarrekening niet meer opmaken op basis van de Britse verslaggevingsregels (UK GAAP) en op de tweede plaats is het voor een Nederlandse rechtspersoon niet meer mogelijk gebruik te maken van de groepsvrijstellingsregeling als de geconsolideerde jaarrekening van de Britse moedermaatschappij is opgesteld in overeenstemming met UK GAAP.

Ondergeschikte punten zult u zeggen en dat zijn ze ook, zeker voor wat betreft het eerste punt. UK GAAP en de Nederlandse verslaggevingsregels stemmen immers voor een groot deel met elkaar overeen en echte strijdigheden tussen de twee regelgevingen kan ik zo een-twee-drie niet identificeren.

Voor de lange(re) termijn voorzie ik echter wel mogelijk verstrekende gevolgen voor de externe financiële verslaggeving in de Europese Unie. Daarvoor is het nodig om in de geschiedenis te duiken (Nobes, 1993; Walton, 1997).

Het Verenigd Koninkrijk trad – samen met Ierland en Denemarken – op 1 januari 1973 toe tot de Europese Economische Gemeenschap (EEG). De bijdrage die het Verenigd Koninkrijk aan de Europese wetgeving rondom de externe financiële verslaggeving van ondernemingen heeft geleverd, is van eminent belang gebleken. Zo is het met name aan de Britten te danken dat het *true and fair view*-beginsel en het derogatiebeginsel indertijd in de Vierde EEG-richtlijn zijn opgenomen.

In de tabel laat ik zien hoe de formulering van de algemene bepalingen, opgenomen in artikel 2 van de Vierde EEG-richtlijn, zich in de periode van haar totstandkoming heeft ontwikkeld. In 1971 verscheen het eerste concept dat was voorbereid door een commissie onder Duits voorzitterschap. Qua insteek was dat concept voor een groot deel ontleend aan het Duitse *Aktiengesetz* waarin niet het geven van een reëel of getrouw beeld de boventoon voerde, maar de nadruk werd gelegd op nauwkeurigheid en strikte naleving van regels. In het tweede en laatste concept dat in 1974 – dus kort na de toetreding van het Verenigd Koninkrijk – naar buiten werd gebracht, is het *true and fair view*-beginsel opgenomen (artikel 2.2, conceptversie 1974) en in de definitieve versie die in 1978 verscheen werd daar het derogatiebeginsel aan toegevoegd (artikel 2.4 en 2.5, Richtlijn 78/660/EEG). Daarmee werd de *true and fair view* het grondbeginsel van de externe financiële verslaggeving, dat wil zeggen dat additionele informatie moet worden verstrekt of dat zelfs van wettelijke bepalingen moet worden afgeweken als dat nodig is voor het geven van een *true and fair view*.

Overigens is dat uitgangspunt in 2013 nog eens bevestigd in een nieuwe Europese jaarrekeningrichtlijn die in de plaats is gekomen van (onder meer) de Vierde EEG-richtlijn (artikel 4.3 en 4.4, Richtlijn 2013/34/EU).

Was dit alles gebeurd zonder het Verenigd Koninkrijk? Ik denk van niet. Nederland was voor de toetreding van het Verenigd Koninkrijk tot de EEG het enige land waar in de wetgeving een prominente plaats was ingeruimd voor het vereiste dat de jaarrekening een op de vorming van een verantwoord oordeel gericht inzicht moest verschaffen en waarin werd verwezen naar in het maatschappelijk verkeer als aanvaardbaar beschouwde normen voor het opstellen van de jaarrekening (Camfferman, 2004).

Tabel Artikel 2, Vierde EEG-richtlijn

Conceptversie (1971)

1. The annual accounts shall comprise the balance sheet, the profit and loss account and the notes on the accounts. These documents shall constitute a composite whole.
2. The annual accounts shall conform to the principles of regular and proper accounting.
3. They shall be drawn up clearly and, in the context of the provisions regarding the valuation of assets and liabilities and the lay-out of accounts, shall reflect as accurately as possible the company's assets, liabilities, financial position and results.

Conceptversie (1974)

1. [ongewijzigd ten opzichte van conceptversie uit 1971]
2. The annual accounts shall give a true and fair view of the company's assets, liabilities, financial position and results.
3. They shall be drawn up clearly and in conformity with the provisions of this Directive.

Definitieve versie (1978)

1. [ongewijzigd ten opzichte van conceptversie uit 1971]
2. They shall be drawn up clearly and in conformity with the provisions of this Directive.
3. The annual accounts shall give a true and fair view of the company's assets, liabilities, financial position and profit or loss.
4. Where the application of the provisions of this Directive would not be sufficient to give a true and fair view within the meaning of paragraph 3, additional information must be given.
5. Where in exceptional cases the application of a provision of this Directive is incompatible with the obligation laid down in paragraph 3, that provision must be departed from in order to give a true and fair view within the meaning of paragraph 3. Any such departure must be disclosed in the notes on the accounts together with an explanation of the reasons for it and a statement of its effect on the assets, liabilities, financial position and profit or loss. The Member States may define the exceptional cases in question and lay down the relevant special rules.
6. The Member States may authorize or require the disclosure in the annual accounts of other information as well as that which must be disclosed in accordance with this Directive.

De vraag is nu of de *true and fair view* als grondbeginsel voor de externe financiële verslaggeving zal standhouden in een Europese Unie zonder het Verenigd Koninkrijk. Ik hoop dat het geven van een getrouw beeld inmiddels zo in het verslaggevings-DNA van de Europese Unie is verankerd, dat daaraan niet zal worden getornd. Evenzo hoop ik dat de op Angelsaksische leest geschoeide International Financial Reporting Standards (IFRSs) voor de Europese Unie behouden blijven. Het Verenigd Koninkrijk was een van de grote pleitbezorgers – zo niet de grootste pleitbezorger – om beursgenoteerde ondernemingen in de Europese Unie te verplichten hun geconsolideerde jaarrekening op te stellen op basis van IFRSs. Vorig jaar november kon ik in mijn column over tien jaar IFRSs in de Europese Unie nog melden dat de Europese Commissie tevreden was over de invoering en implementatie van IFRSs

(Vergoossen, 2015). Hoe lang zal de over het algemeen positieve houding tegenover IFRSs in de Europese Unie nog standhouden en hoe lang zal de Europese Unie tolereren dat Europese wetgeving wordt voorbereid door de International Accounting Standards Board (IASB) die is gevestigd in Londen, een stad die na het uitreden van het Verenigd Koninkrijk buiten de Europese Unie zal liggen? ■

Prof.dr. R.G.A. Vergoossen is partner-aandeelhouder BDO Accountants & Adviseurs en hoogleraar op het gebied van de externe financiële verslaggeving aan Nyenrode Business Universiteit en Maastricht University.

Literatuur

- Camfferman, C. (2004). De ontwikkeling van de externe verslaggeving in Nederland. In: M.N. Hoogendoorn, J. Klaassen & F. Krens, *Externe verslaggeving in theorie en praktijk*, deel 1, hoofdstuk 2 (pp. 10-28). 's-Gravenhage: Reed Business Information.
- Nobes, C. (1993). The true and fair view requirement: impact on and of the Fourth Directive. *Accounting and Business Research*, 24(93): 35-48.
- Vergoossen, R.G.A. (2015). Tien jaar IFRSs in de Europese Unie: tijd voor een mentaliteitsverandering. *Maandblad voor Accountancy en Bedrijfseconomie*, 89(11): 400-401.
- Walton, P. (1997). The true and fair view and the drafting of the Fourth Directive. *The European Accounting Review*, 6(4): 721-730.